

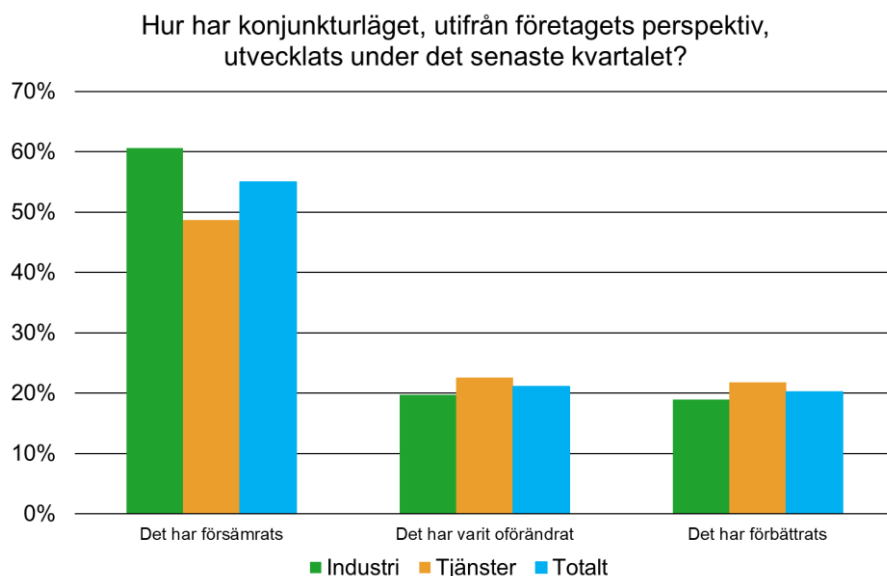
Fortsatt behov av arbetskraft trots mer dämpat stämningsläge

Nuläget

Drygt hälften av de svarande klubbarna (55 %) i Unionens Snabbpanel i september bedömer att konjunkturläget försämrats under det senaste kvartalet. En femtedel (21 %) uppger att läget varit oförändrat och ungefär lika många (20 %) anser att läget förbättrats. Av de klubbar som bedömer att läget försämrats, uppger de flesta att det försämrats ”något” (45 %). En mindre andel (10 %) uppger att det försämrats ”avsevärt”. Det indikerar att nedgången trots allt varit förhållandevis mild.

Jämfört med den förra mätningen i februari är det nu en högre andel klubbar som uppger att läget försämrats (+11 procentenheter) och en lägre andel som uppger att läget varit oförändrat (-11 procentenheter). Andelen som uppger att läget förbättrats är i princip oförändrad jämfört med februari.

En jämförelse mellan industrin och tjänstesektorn visar att utvecklingen det senaste kvartalet varit mest negativ inom industrin, där det är en något större andel klubbar som uppger att läget försämrats. En snävare uppdelning efter bransch är behäftad med stor osäkerhet, men indikerar att utvecklingen varit mest negativ inom Media & Kommunikation samt Bygg & Fastighet.

Det kommande halvåret

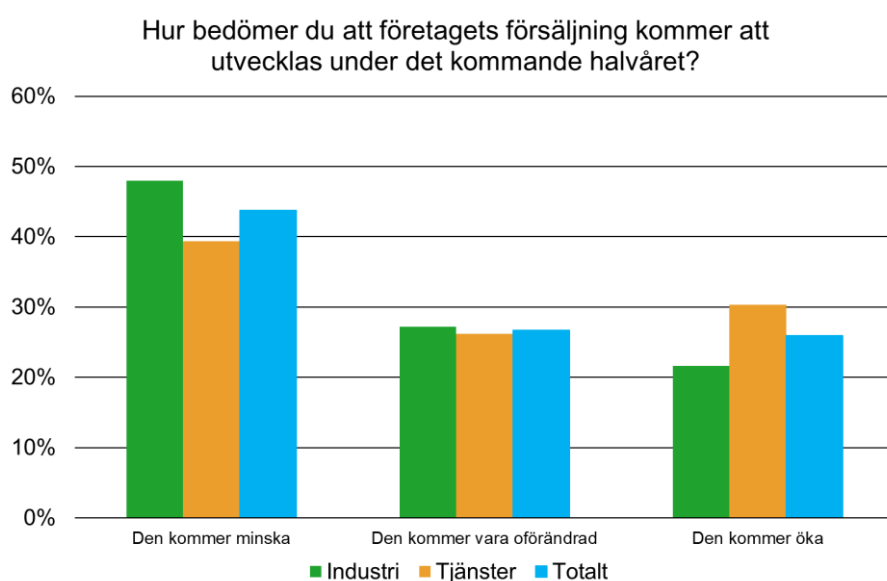
När det gäller företagets försäljning det kommande halvåret bedömer knappt hälften av klubbarna (44 %) att den kommer att minska. Drygt en fjärdedel (27 %) bedömer att den kommer att vara oförändrad, och ungefär lika många (26 %) att den kommer att öka. Även för denna indikator är stämningsläget dystrare i industrin än i tjänstesektorn.

Jämfört med februarimätningen är det nu en större andel klubbar som förväntar sig minskad försäljning (+6 procentenheter) och en mindre andel som förväntar sig ökad försäljning (-5

procentenheter). Andelen som förväntar sig att försäljningen kommer att vara oförändrad är ungefär lika stor nu som i februari.

Den sammantagna bilden är att klubbarnas förväntningar framåt är dämpade. En relativt stor andel tror på minskad försäljning det kommande halvåret och bedömningarna är mer negativa nu än vid mätningen i februari. Samtidigt är det ännu en knapp majoritet som förväntar sig att försäljningen antingen kommer att vara oförändrad eller öka. En närmare titt på svaren bland de klubbar som förväntar sig minskad försäljning visar också att de flesta av dessa tror att den kommer att minska ”något” snarare än ”väsentligt”. Resultaten pekar därmed på att utvecklingen framåt kommer att vara just dämpad snarare än skarpt nedåtgående.

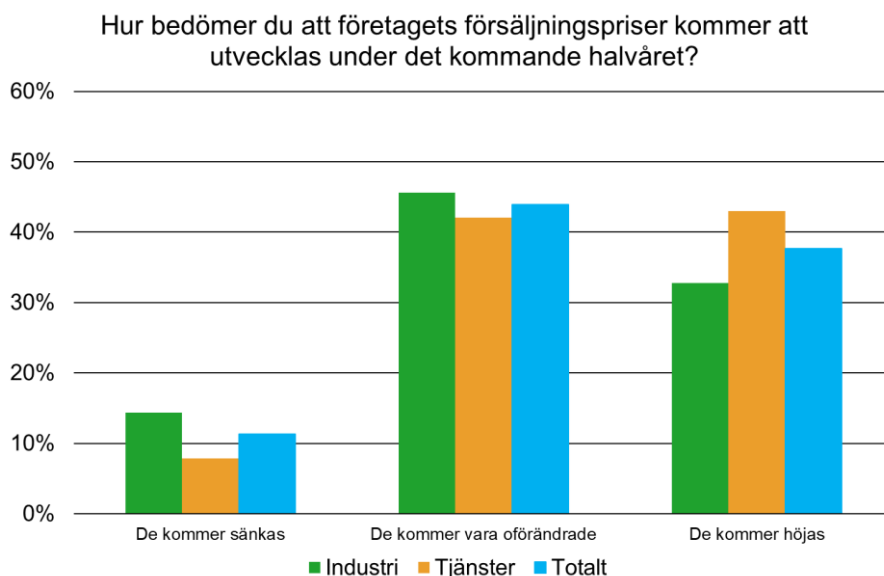
En skillnad jämfört med motsvarande mätning för ett halvår sedan är att bedömningarna inom Handeln nu ligger i linje med totalen, till skillnad från i vintras då branschen hade en klart mer dystert syn än genomsnittet både gällande tidigare utveckling och framtidsutsikter.

Lägre pristryck nu än i februari

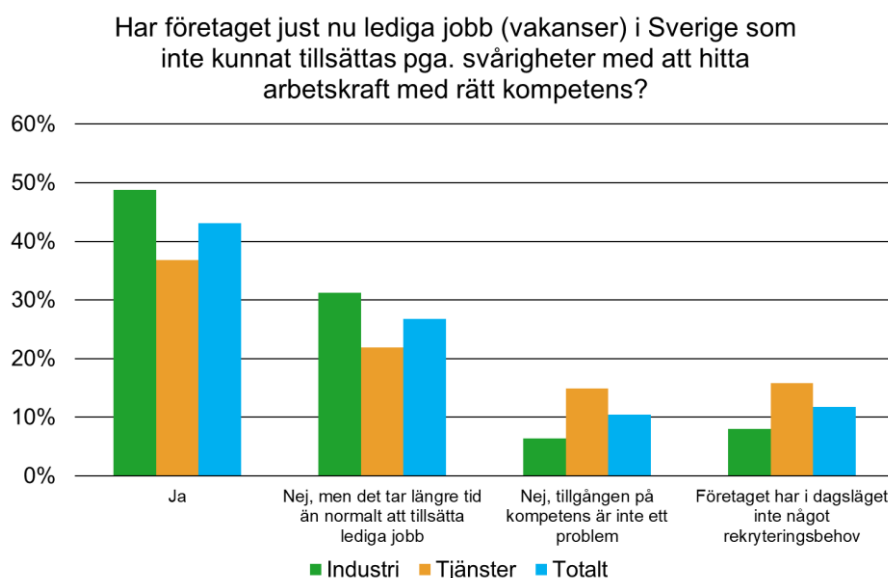
Klubbarna blev också tillfrågade hur de tror att företagets försäljningspriset kommer att utvecklas under det kommande halvåret. Strax under hälften av klubbarna (44 %) svarade att de tror att priserna kommer att vara oförändrade. 38 % av klubbarna tror att priserna kommer att höjas, medan 11 % tror att de kommer att sänkas. Andelen klubbar som tror på prishöjningar är högre i tjänstesektorn än inom industrin.

Att en förhållandevis stor andel av klubbarna tror på höjda försäljningspriser kan vid en första anblick tolkas som ett illavarslande tecken för inflationsutvecklingen framåt. Intressant att notera är dock att andelen som tror på höjda priser nu är betydligt lägre än vid mätningen i februari (-23 procentenheter). Andelen som tror att priserna kommer att sänkas är i princip oförändrad, medan andelen som tror på oförändrade priser är betydligt högre (+22 procentenheter). Bland klubbarna som tror på höjda priser är det också en lägre andel som tror att priserna kommer att höjas ”väsentligt”: 3 % nu jämfört med 9 % i februari. Sammantaget tyder resultaten alltså på att pristrycket är lägre nu än i februari.

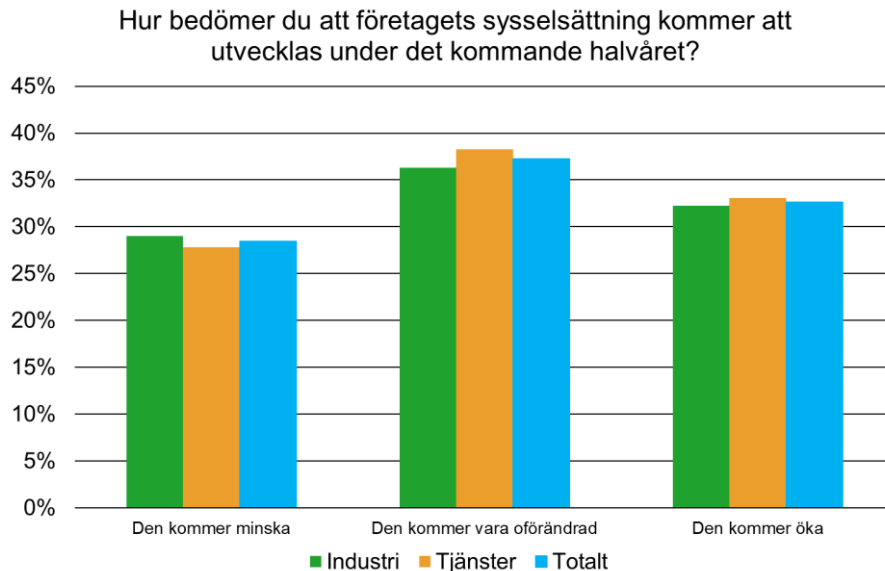
Fortsatt stort behov av arbetskraft

Nära hälften av de svarande klubbarna (43 %) uppger att företaget har vakanser som inte kunnat tillsättas på grund av svårigheter att hitta rätt kompetens. Ytterligare en fjärdedel (27 %) uppger att företaget inte har sådana vakanser, men att det tar längre tid än normalt att tillsätta lediga jobb. Sammantaget uppger alltså sju av tio klubbar i Snabbpanelen att företaget i någon grad har problem med kompetensbrist. Det är en något lägre andel än i februari, då motsvarande siffra var åtta av tio.

Klubbarna fick också frågan hur de bedömer att företagets sysselsättning kommer att utvecklas det kommande halvåret. De flesta (37 %) tror att sysselsättningen kommer att vara oförändrad, men det är också relativt många som tror att den kommer att öka (33 %) och som tror att den kommer att minska (29 %). Jämfört med februari är det nu en större andel klubbar som tror att sysselsättningen kommer att minska (+7 procentenheter), och en mindre andel som tror att den kommer att vara oförändrad (-4 procentenheter) eller öka (-2 procentenheter).

Klubbarna har alltså en något mer pessimistisk syn på sysselsättningen det kommande halvåret än vad de hade i februari. Trots det är det fortfarande något fler klubbar som bedömer att sysselsättningen kommer att öka än som bedömer att den kommer att minska det kommande halvåret. Även om konjunkturutsikterna försvagas indikerar det att den starka utvecklingen på arbetsmarknaden kommer att bestå.

Den sammantagna bilden från Snabbpanelen i september är att det skett en viss försämring i konjunkturläget under det senaste kvartalet. Drygt hälften av klubbarna uppger att så varit fallet, en andel som är större nu än när klubbarna fick samma fråga i februari. Många klubbar gör också bedömningen att företagets försäljning kommer att minska under det kommande halvåret.

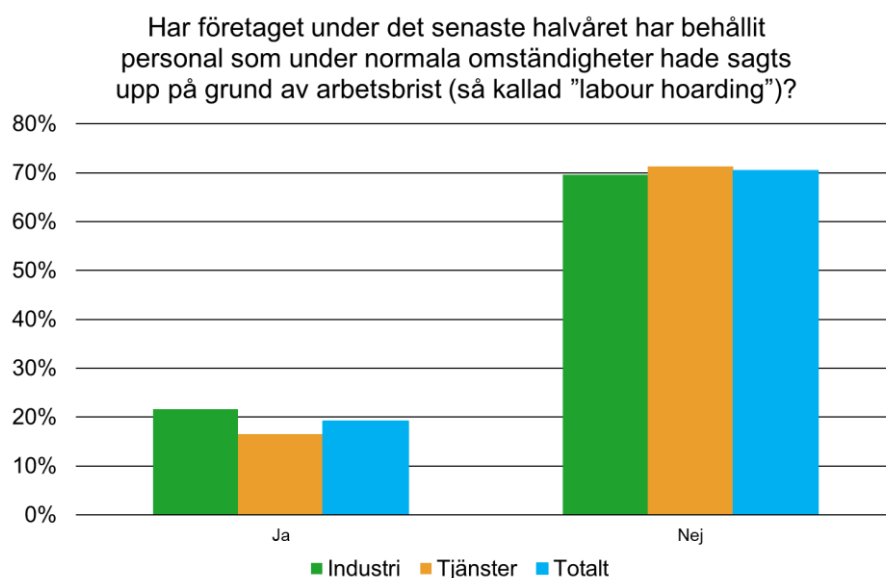
Det finns samtidigt tecken på att nedgången hittills varit förhållandevis mild. Klubbarna som uppger att försämringar skett eller väntas ske framöver bedömer generellt dessa som lindriga snarare än omfattande. Även när det gäller sysselsättningen framöver finns tecken på stabilitet. Andelen klubbar som bedömer att företagets sysselsättning kommer att minska det kommande halvåret är visserligen högre än i februari, men ännu är det fler klubbar som anger att sysselsättningen kommer att vara oförändrad eller öka än som anger att den kommer att minska. Många företag har också fortsatt vakanser som inte kunnat tillsättas på grund av svårigheter att hitta arbetskraft med rätt kompetens.

När det gäller företagens försäljningspriser framöver finns positiva indikationer på ett lägre pristryck. Jämfört med i februari är det nu en betydligt lägre andel av klubbarna som tror på höjda priser det kommande halvåret, och en högre andel som tror att priserna kommer att vara oförändrade.

Labour hoarding

I samband med den ihärdigt starka utvecklingen på arbetsmarknaden har det blivit allt vanligare att lyfta så kallad labour hoarding som en möjlig delförklaring. Labour hoarding, eller övervintring av personal, innebär att ett företag i väntan på bättre tider väljer att behålla mer personal än vad som är motiverat utifrån rådande efterfrågeläge. Detta ställde vi frågor om till klubbarna i Snabbpanelen.

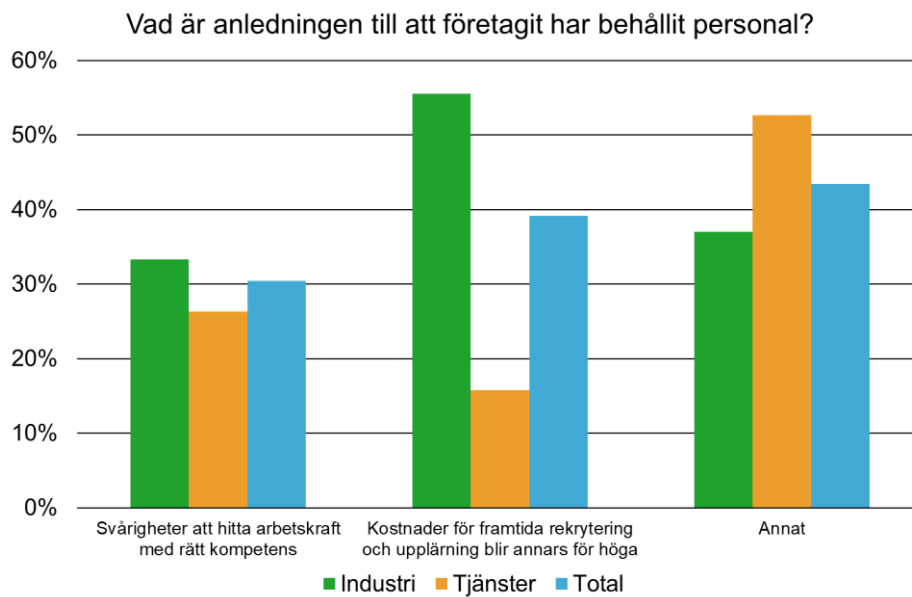
Var femte klubb (19 %) uppger att företaget under det senaste halvåret behållit personal som under normala omständigheter hade sagts upp på grund av arbetsbrist. Andelen som behållit personal var något större i industrin (22 %) än i tjänstesektorn (17 %).

Klubbarna som svarat att företaget behållit personal tillfrågades också vad som var anledningen till detta (med möjlighet att välja flera svarsalternativ). 39 % uppger att orsaken var att kostnaderna för framtida rekrytering och utbildning annars blir för höga. Ungefär en tredjedel (30 %) uppger att orsaken var svårigheter att hitta arbetskraft med rätt kompetens.

Orsakerna skiljer sig delvis åt mellan industrin och tjänstesektorn. Inom industrin uppgav drygt hälften (56 %) att orsaken var rekryteringskostnader, medan färre (33 %) uppgav att orsaken var svårigheter att hitta rätt kompetens. Inom tjänstesektorn var förhållandet det omvända. Där uppgav flest (26 %) att orsaken var svårigheter att hitta rätt kompetens, medan färre (16 %) uppgav att orsaken var rekryteringskostnader.

En stor andel av klubbarna (43 %) uppgav också att företaget behållit personal av andra anledningar. Här är det intressant att notera att flera nämner att företaget tror eller hoppas att läget snart förbättras igen, ett tecken på att företagen själva inte ser nuvarande nedgång som särskilt djup eller långvarig. Andra anledningar som nämns är bibehållen företagskultur och försök att omplacera personal.

Klubbarna fick också frågan inom vilka funktioner företaget behållit personal. Svaren indikerar att fenomenet är brett och förekommer inom många olika funktioner. Bland de som oftast anges återfinns tillverkning- och montering, forskning och utveckling samt olika typer av ledarskapsfunktioner. Bland fritextsvaren nämndes bland annat konsulter.

Resultaten visar sammantaget att en femtedel av de svarande företagen valt att övervintra personal under det senaste halvåret. Såväl arbetskraftsbrist som rekryteringskostnader tycks vara viktiga orsaker, liksom en förväntan om att nuvarande nedgång är tillfällig.

Att företag värnar om sin personal och vill behålla viktig kompetens även vid en tillfällig nedgång visar på en klok och långsiktig strategi för sin kompetensförsörjning. Svaren visar också på att det, åtminstone på vissa håll, finns en insikt om att det är förknippat med kostnader att ta för kortsiktiga bemanningsbeslut.

Samtidigt är svaren också ett ytterligare tecken på den utbredda kompetensbristen, där tidigare erfarenhet av svårigheter att rekrytera sannolikt spelar in i besluten att nu övervintra personal. Det tydliggör än en gång behoven av utbildningsåtgärder för att bättre tillgodose företagets kompetensbehov. Men företagen måste också kontinuerligt ta sitt eget ansvar. En situation där man just nu behåller mer personal än vad efterfrågeläge motiverar ger ett ypperligt tillfälle att satsa på att kompetensutveckla befintlig personal, när tiden nu finns.

Om undersökningen

Undersökningen genomfördes 5–7 september i Unionens Snabbpanel vilken består av 479 förtroendevalda inom det privata näringslivet. Resultaten i denna undersökning bygger på svar från 261 klubbar, vilket ger en deltagarfrekvensen på 55 procent. Svaren i enkäten kommer från klubbar verksamma på företag som representerar sammanlagt cirka 375 000 anställda i Sverige.